

# NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“  
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-  
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE  
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-  
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.  
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 41.

Šibenik, 14. listopada 1922.

God. II.

## „Rad“ oko uređenja agrara.

Javlja se iz Beograda, da nekoliko zemljoradničkih poslanika dolazi u Dalmaciju. Zvanični izvještaj zemljoradničkog poslaničkog kluba naznačuje kao povod toga dolaska potrebu, da se poslanici na licu mjesta direktno obavijeste o pravom stanju stvari u agrarnom pitanju te o presizanjima i nasiljima, što ih vlasti počinjavaju proti težacima.

Ako je to svrha putovanja poslanika, svakome je, pa i najmanje upućenom, težaku jasno, da je to putovanje sasvim suvišno i dangubno. U zemljoradničkom klubu sjede tri poslanika iz Dalmacije, koji su mogli i morali da o svemu tačno obavijeste svoje drugove. Poslanici, koji ne poznaju naših prilika, ne će se ni moći da temeljitije obavijeste o tako teškom i kompliciranom pitanju za vrijeme ovoga svoga kratkog putovanja po Dalmaciji. Naprotiv lako je, da tako na brzu ruku dobiju i ponesu sobom dojmove i utiske, koji nijesu odraz faktičnih prilika i težakih težnja i potreba. Lako je, da upanu u nove zablude bilo u jednom bilo u drugom pravcu, bilo u korist ili na štetu težaka, dotično vlasnika. Velika se pitanja svakako ne riješavaju na ovaj način.

Znači li dolazak zemljoradničkih poslanika nepovjerenje prema svojim dalmatinskim drugovima? Odluka o tom dolasku, obzirom na zvanično iskazani povod, pretpostavlja uvjerenje, da o svemu nijesu bili dovoljno obaviješteni, pak da treba da se još bolje obavijeste. No onda se nameće pitanje: Ako još nijesu o tome na čistu, kad će se početi da riješava naše agrarno pitanje?

Svatko vrlo dobro zna, da se ovo pitanje ne može da riješava na zborovima i sastancima u Dalmaciji. Na njima se može samo još više dražiti narod, stvoriti još veći kaos, još veća napetost. Ovako se ovo pitanje može još više zaplesti i njegovo riješenje odgoditi. No nešto stvarno korisna za bilo koga ne može se tako postići.

U Beogradu, na zakonodavnom poprištu, može da se jedino riješi agrarno pitanje. To shvaća vrlo dobro naš težak. Tamo poslanici moraju da rade i nastoje oko toga. Ovako se samo gubi vrijeme, zaoštruju se prilike, odgaga se svako razborito riješenje na štetu stvari i svih zanimanika.

Agrarno pitanje u Dalmaciji pokrenuto je bezglavo. Nije se promišljalo na cilj, na sredstva, na posljedice i sve eventualnosti. Stvar je nerazborito počela, nerazboritije se nastavila, pak nije ni čudo, što je toliko otežano njezino razborito i pravredno riješenje. Nije čudo, što sada svi teško trpe: i težaci i vlasnici.

Poslanici, koji k nama dolaze, neka pitaju težake, koliko su imali korist od ovog nezakonitog stanja. 3-4 godine su, da težak nije davao dohodak,

ali nijedan ne će reći, da se time podiglo njegovo blagostanje. Naprotiv svatko osjeća sve dublje ekonomsko propadanje.

To je samo naravna posljedica umjetno stvorenog gospodarskog potresa! Nestalo je povjerenja u javne odnose i prestala je saradnja svih snaga oko općeg napretka. Ima u Beogradu zemljoradničkih poslanika, koji ovo dobro shvaćaju, koji su prožeti onom vječnom, nepobitnom istinom, da je za podizanje naroda i njegova blagoslanja potrebita saradnja svijlu. U tom smislu je i zemljoradnički poslanik Avramović zadnjih dana govorio. Zbog nastalog meteža kod nas je prestala ta saradnja, i posljedica je opće propadanje. Sa tako velikim gospodarskim i socijalnim interesima ne smije se tako na laku ruku nerazborito drmati, jer se to osvećuje na svima, kao što se osvetilo i našoj zemlji još prije, nego je izdana naredba od 4. rujna. Ako promotrite stanje u svim krajevima naše države, morate doći do zaključka, da nigdje nije gore nego u Dalmaciji. Kako i ne će, kad je zavladao kaos u zemljišnom posjedu, koji predstavlja inače svu narodnu imovinu, sve bogatstvo zemlje!

Agrarno pitanje treba urediti. Ima tu odnošaja i nepravednih i jako teških za težake te stehnih po opće narodno-gospodarstvo. U gospodarskoj zajednici između težaka i vlasnika često je veliki nerazmjer između vrijednosti uloga vlasnika (zemlje) i vrijednosti uloga težaka (težakog truda). Ovo treba najprije da imamo pred očima, hoćemo li da sredimo naše agrarne prilike. Lozinka „što ugrabiš,

drži“ u kulturnom svijetu još ne vrijedi kao temelj gospodarskog porotka, saobraćaja i odnosa.

Rekli smo, da je uređenje naših agrarnih odnosa bezglavo počelo i da se bezglavo nastavlja. Kolika je god vika o agrarnom pitanju, nije se našao nijedan zemljoradnički poslanik, koji bi bio dosad izradio jedan konkretan zakonski nacrt za uređenje ovoga pitanja. Zašto to nijedan od njih nije učinio, treba da svaki težak sebe i demagoge upita i o tome razmišlja. Ta sa samim praznim riječima i vikom nije se nikakvo pitanje „uredilo“. Naravno nitko od njih nije mogao ni da izradi kakvu zakonsku osnovu, jer im je u pojmovima tolika nesrednost, da je nemoguće tu nesrednost iznijeti crno na bijelu, jer su onda demagozi blamirani i propali. Zato se bezglavo nastavlja sa larmom, koja ne dovodi k cilju. Takav rad postaje sve to više neozbiljan, da je cijelo pitanje kompromitirano.

Zemljoradnički klub dava „ultimatum“ vladi, da kroz toliko i toliko sati opozove naredbu od 4. rujna. Inače će istupiti iz parlamenta. Vlada na to ni mukaiet. Kad je prošao rok toga ultimatum, isti se klub predomislila i odlučuje, da ne će istupiti iz Narodne Skupštine, nego zaključuje, da ide korporativno u Dalmaciju, da riješi ovdje agrarno pitanje, dok je svakome jasno, da se ono ne može da riješi nego u Beogradu.

Znači li sve to svijestan i razborit rad oko uređenja tako zamašitog pitanja i zadatka? Ako se i dalje bude tako radilo, ovo će se pitanje teško riješiti, a naša se iskušenja i propadanje ne će obustaviti.

Vratimo se k razboru! Još smo na vrijeme!

## O šibenskoj aprovizaciji.

U kakve ruke je dospjela ishrana gladnog naroda sjeverne Dalmacije! Tajnovito, nepravilno i zapleteno poslovanje. — Bez ikakve kontrole. — Što je od vladinih 13 milijuna? — „Okružna Banka“ radi novcem aprovizacije. — Opće tužbe. — Zlovolja i ogorčenje naroda. — Za strogu reviziju i bezodvlačni raspust!

(Upit narodnog poslanika dr. Ante Dulibića gosp. Ministru socijalne politike, prikazan Narodnoj Skupštini 5. listopada 1922.)

Ima već više mjeseci, kako u Šibeniku posluje „Općinska Zajednica“ za ishranu sjeverne Dalmacije. Poznato je, da je Ministarstvo za socijalnu politiku doznalo općini šibenskoj iznos od 13.000.000 K, kojom je svotom ona imala da rukovodi ishranu ne samo u svom području, već u cijeloj sjevernoj Dalmaciji.

Akcija za ishranu ili bolje znatna svota od 13.000.000 K. misterioznim načinom bez sporazuma sa općinama i gospodarskim organizacijama dospjela je u ruke nekolicine gospode, koji nemaju pojma o rukovođenju jedne ovako velike akcije, a osim toga imadu svoje zvanje, koje im odnosi dosta vremena i daje dosta zarade. Pri svom djelovanju gospoda se nisu

Isto je tako utvrđeno, da se nije prema spiskovima prodavala hrana po 10 kg. mjesečno na svaku osobu, nego na mnogo veće količine, pa i trgovcima.

Da se pri diobi hrane ne vodi nikakva računa o pravrednoj razdiobi, svjedoči okolnost, da ni jednoj vanjskoj općini, koja spada u okružnu zajednicu, nije u prepisu dostavljen pravilnik. Svjedoče dalje razne tužbe općina, kao kninske, drniške, kistanjske, koja zadnja nije primila nego 8000 kigr. kukuruza.

Mimoišla se i svakonedjeljna naplata novca za izdatu robu, kako propisuje isti pravilnik.

Ovako vođena aprovizacija nije narodu pomogla. Tužbe pojedinih sela bile su na dnevnom redu. Masa naroda ostala je ozlovoljena i ogorčena. Državna vlast je izišla ipak ususret narodu, i ako sa ograničenim sredstvima, ali radi loše uprave sve se to izvrnilo u nezadovoljstvo, prigovore i tužbe.

Iza kako je ustanovljena „Općinska Zajednica“ za prehranu sjeverne Dalmacije, isti ljudi su pokrenuli u Šibeniku novu banku pod imenom „Okružne Banke“. Tako je nastalo stopljenje ili konfuzija triju pravnih lica, triju organizacija, koje se nalaze sve u istim rukama. Tu su: 1. „Aprovizacija Općine Šibenske“, koja ima da dijeli hranu u toj općini; 2. „Općinska Zajednica“, koja ima da nabavlja hranu za sve općine sjeverne Dalmacije i napokon 3. „Okružna Banka“, koja je čisto privatno spekulativno poduzeće. U Šibeniku nitko ne zna, koja od ovih triju ustanova obavlja pojedine poslove. Sve je poslovanje obavito tajnom, u koju nijedan građanin ne može da prođe. Kada gospoda nabavljaju nulericu, kafu, šećer, pirinač i druge stvari, koje ne spadaju na aprovizaciju gladnog naroda, onda kažu, da to radi banka. Međutim upućeni privredni krugovi tvrde, da banka ne raspolaze već sa 2-300.000 din. vlastitog novca i da tim novcem apsolutno ne može da posluje, već da radi novcem javne aprovizacije, koji je kod nje položen.

Nije čudo, obzirom na zapletaj triju ustanova, na činjenicu, da sa po srijedi isti ljudi, na tajnovitost, kojom je sve obavito, da se pronose po pokrajini svakojake teške glasine, koje su na štetu prestiža i ugleda u prvom redu državne vlasti, kojoj se pravom zamjera, da sve to trpi, da ne pregledava postupak i rad dotičnih ustanova, da se ne obazire na tužbe i ne naređuje, da se rekonstruiraju odnosi odbori time, da budu zastupani pojedini staleži, privredne organizacije, pa i pojedine političke stranke. Vlada je takvim svojim držanjem onemogućila svaku kontrolu, što se mora osuditi.

Radeći gospoda sa novcem državnim i ne plaćajući teške kamate stupila su u nejednaku konkurenciju sa trgovačkim staležom, koji je uzalud protestirao predstavkom 30. V. o. g.

i koji je naravno morao da prestane sa nabavkom onih artikala, koji nisu spadali na javnu aprovizaciju, a koje je ova ipak nabavljala. Time je štetovan ne samo trgovački stalež, koji plaća velike poreze i kamate na novac, nego je štetovano na osobiti način i građanstvo, jer nema hrane u dovoljnoj mjeri, koje bi inače bilo po privatnoj inicijativi trgovaca. Tako se jedna akcija namijenjena dobru naroda izvrnula u veliko zlo.

Potpisani očekuje od gospodina Ministra, da će u ovom pitanju strogo postupati i dokazati, da akcije javne koristi, poduzete novcem naroda, nisu ničija privatna domena ni tajna, i da će podvrgnuti strogoj reviziji cio postupak uz pomoć dakako i g. Ministra financija, komu nadležni kontrola nad radom banaka. Svakako stoji, da „Općinska Zajednica“ u Šibeniku mora da odgovara za svotu od 13.000.000 kruna. Ova svota mora da je tu u gotovini ili robi.

U današnje teško doba giada u zemlji moglo se nabaviti sa tom svotom do 100 vagona kukuruza, što bi silno olakotilo prehranu najsiromašnijih slojeva naroda. Koliko se toga nabavilo i koliko ima gotovine, utvrdit će g. Ministar.

Odnosno na gore navedeno, čast mi je upitati gospodina Ministra:

## „Sve za vlast, a vlast ni za što!“

Ova dobro poznata lozinka demokratske stranke i njezinih poslanika pobjedila je i na zadnjoj konferenciji poslaničkog kluba i glavnog odbora demokratske stranke u Beogradu 10.-12. ov. mj., kako je bilo i očekivati.

Razočarani i ogorčeni radi toga su ostali svi oni, koji su nakon zagrebačkog kongresa od pristaša Davidovičevih sa sigurnošću očekivali oštriji i odlučniji stav na toj konferenciji, dapače poraz i fijasko Pribičevića i njegovih trabanata i vjernih slugana. Razočaranje je tim veće, što se od Davidoviča i njegovih pristaša očekivalo, ako na konferenciji ne pobjedi njihovo stanovište, da će povući konsekvencije i istupiti iz stranke ili barem da ne će glasati za nastavak današnjeg režima, proti kojemu su govorili i koji su osudili na zagrebačkom kongresu.

Međutim poslije napetih odnosa, novinskih žučljivih napada, paradnih govora za i protiv zagrebačkog kongresa i plemenskog sporazuma, poslije natezanja od tri dana, nagovaranja i ogovaranja **jednoglasno** je odglasa rezolucija za jedinstvo stranke! protiv revizije ustava, kojom ostaje sve pri starome. Zanimivo je, da u njoj nema ni spomena o kakvoj osudi ili skorij promjeni današnjeg režima. Dapače očito je, da joj je cilj, da za stanovito vrijeme održi još na vlasti današnji režim.

I s-takvom rezolucijom mogli su se zadovoljiti Davidovičevi pristaše

1. Je li mu poznato nepravilno, tajnovito i bez razloga zapleteno vođenje „Općinske Zajednice“ u Šibeniku, kojoj je bila povjerena aprovizacija sjeverne Dalmacije na ogorčenje i nezadovoljstvo cijele javnosti?

2. Misli li odmah odrediti strogu reviziju svega njezinog poslovanja i donijeti na znanje i umirenje javnosti rezultat iste?

3. Je li voljan bezodvlačno međutim raspustiti „Općinsku Zajednicu“ i povjeriti vođenje poslova aprovizacije jednom odboru sastavljenom od predstavnika vlade, pojedinih staleža, privrednih organizacija i stranaka, a da nad poslovanjem u buduću bude moguća potpuna kontrola?

Molim odgovor pismeno!

## Skupljanje podataka sa strane Ministarstva o radu „Općinske Zajednice“ u Šibeniku.

Na gornji upit dr. Dulibića ministarstvo socijalne politike već mu je 9. ov. mj. odgovorilo preko Predsjedništva Narodne Skupštine, da je po njegovom upitu o radu „Općinske Zajednice“ u Šibeniku pristupilo prikupljanju podataka i da će mu na isti upit odgovoriti u roku, koji je predviđen u poslovniku Narodne Skupštine.

zagrebačkog kongresa i za nju glasovati! Zašto? Zato — a to je i sljepcu jasno — jer im je preči interes i jedinstvo stranke negoli konsolidacija države i blagostanje naroda. Ta i na ovoj konferenciji „jednodušnom voljom“ u rezoluciji je naglašeno, da su interesi demokratske stranke identični sa interesima države, pak je za to „državni interes, da se održi jedinstvo demokratske stranke“. U rezoluciji se još ističe, da se „vidovdanski ustav mora do kraja izvesti te se izjavljuje protiv svakoga pokušaja, da se on revidira i mijenja, prije nego što bi se potrebnim zakonima uveo u život, da se na djelu može vidjeti vrijednost njegovih odredaba“. Lijepi su to, za njih unosni, ali po narod i državu krvavi eksperimenti!

Kako su gg. Davidovič i drugovi mu brzo zaboravili — na „blagodati“ centralizma, vidovdanskog ustava i današnjeg režima: nevidenu korupciju, bezakonja, nasilja, lošu upravu, plemenku hegemoniju današnjih vlastodržaca, koju su znali tako oštro žigosati u Zagrebu. Privolili su evo da se to i dalje nastavi na uhar srednja država i državi. Glavno je, da je spašeno jedinstvo demokratske stranke! Tim je već spašeno i narodno i državno jedinstvo i usrećen narod! Zbilja je i ovaj put pobjedila njihova stara lozinka: „Sve za vlast, a vlast ni za što!“ Zato treba sve žrtvovati, pa i čast i uvjerenje!

## Pečenje rakije od smokava.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

BEograd, 4. listopada.

Narodni poslanik dr. Ante Dulibić ovih je dana intervenirao kod najviših faktora ministarstva financija u pitanju, da se dozvoli pečenje rakije od smokava pod jednakim uvjetima, kako se peče rakija od dropa. Dr. Dulibić je predočio težak položaj, u kojem se narod nalazi. Smokve su se pokvarile zbog suše i velike kiše, koja je zatim nadostala. Sušiti takve smokve za hranu je nemoguće. Stoga ne ostaje drugo, nego ili peći od njih rakiju ili ih baciti. No i pečenje

rakije je nemoguće, ako se ne udijeli tražena pogodnost, jer je inače trošarina previsoka. Nakon dugih pregovaranja državni podsekretar g. dr. Svetislav Popović saopćio je dru Dulibiću, da ministarstvo ne može nikako da pristane na traženu dozvolu zbog toga, jer da smokve imaju daleko veću sadržinu alkohola od dropa, pak da bi po tome država bila silno prikraćena na trošarinu.

Rakija od smokava može se potom peći samo, ako su smokve pokva-

rene i uz naplatu trošarine na proizvodnju prema količini i stepenu alkohola. Isključena je paušalizacija trošarine kao kod dropa. Kotarsko Poglavarstvo ima da posvjedoči, da su smokve pokvarene, a tada financijska vlast izdaje dozvolu za pečenje. Proizvedena količina rakije biva tad izmjerena od financijskih organa, koji prema stupnjevima alkohola ustanovljuju iznos trošarine. Na svaki stupanj plaća se 20 dinara po hl.

Ovaj namet je jakb velik i teško da se težaču isplati pečenje rakije

pod takvim uvjetima. Žaliti je, što vlada nije uzela u obzir bar ovogodišnje nevoljne prilike te izašla narodu ususret jednom polakšicom, koja za vladu ne znači a ma nikakav gubitak. Državna kasa naprotiv je baš štetovana ovom uskratrom traženju pogodnosti, u koliko se rakija ne će peći. Štetovano je tim i gospodarstvo uopće, što se pokvarene smokve ne će moći iskoristiti, jer nijesu za hranu, a pečenje je rakije skopčano sa tako jvrlu teškim uvjetima.

## Pred rascjepom u zemljoradničkoj stranci.

Dosta je već bilo kriza i sporova u klubu zemljoradničkih poslanika u Beogradu. Zbog toga su mnogi od njih kroz ovo vrijeme od zadnjih skupštinskih izbora već istupili iz kluba, tako da su od kojih 38 spali na sama 24. Najbolji znak, kako tu među njima nema ni zajedničkih probitaka ni uglednih i sposobnih ljudi, koji bi ih mogli i znali da održe na okupu do konačne pobjede svog programa.

Zadnjih dana izbio je opet novi spor i unutar samog poslaničkog kluba i unutar glavnog vodstva stranke, ali osobito između kluba i vodstva. U sukob su došle dvije struje u stranci: umjerenija i radikalnija. Prva je jača u klubu, druga u vodstvu. Predstavnik prve bio bi Joca Jovanović, bivši poslanik u Londonu, druge glavni tajnik stranke Komadinić.

To dokazuje i br. 164. njihovog glavnog glasila „Selo“, čije je uređivanje oduzeto Komadiniću, a u kojem se nalazi izvjava, o prijedlogu kluba, da se na strankinom kongresu isključi Komadinić. Međutim Komadinić misli i dalje izdavati svoje „Selo“. Već je izdao posebno izdanje, u kojem oštro napada svoje dosadašnje drugove. Zanimivo je, da i on i oni tvrde, da su biraci na njegovoj, dotično na njihovoj strani. Za 28. ov. mj. očekuje

se, da će se održati jedan zemljoradnički kongres u Banjaluci (za to je umjerenija struja, jer bi onda bio lakši pristup i majorizacija na kongresu njihovih pristaša iz Bosne), a drugi Komadinićev u Beogradu (gdje bi bio lakši pristup za pristaše radikalne struje, koji su najjači u Vojvodini).

Može se reći, da je ovaj spor jače izbio od časa, kad su poslanici iz Dalmacije (Franić, Vrsalović, Lovričević), koji nijesu ispunili mnoga obećanja svojim biračima, zatražili od kluba, da napusti parlamentat u znak prosvjeda, što nijesu uspjeli, da vlada ukine naredbu od 4. septembra. Zato je bilo i vodstvo stranke, osobito tajnik Komadinić. No poslanici iz Srbije znajući za raspoloženje naroda, koji osuđuje poslanika, ako napusti parlamentat, odbiše taj zahjev i tim dadoše bliži povod, da dođe do ovog spora. Vrlo je lako, da dođe i do otvorenog rascjepa, jer u stranci nema čovjeka jačeg auktoriteta, a raznolikost je u mišljenju velika. O tome će se odlučiti i vidjeti na strankinom kongresu 28. ov. mj.

Ovakovo vodstvo imaju naši zemljoradnici! Od ovih ljudi i njihove nesloge očekuju naši težaci svoj spas i riješenje agrarnog pitanja!

## Rad poslanika Pučke Stranke.

Otpust novaka godine 1898. Iz Beograda brzojavljaju: Ministar vojni riješio je, da se vojni obvezanici godišta 1898. sa teritorija Dalmacije, koji su pred dvadeset dana stupili na dužnost, puste svojim kućama pošto su služili i ranije. Veseli nas, da su naši poslanici postigli, da se ovo pitanje pravedno riješilo.

Za poštanske pomagače. Poslanik Jugosl. Kluba dr. Dulibić upravio je 7. ov. mj. upit na ministra pošta i brozjava glede uredjenja službenih beriva poštanskim pomagačima u Dalmaciji, koji vrše sve dužnosti činovnika. Prema dosadašnjim berivima morali bi oni služiti za kakvih 15 dinara mjesečno, a to je nemoguće. Radi toga su mnogi napustili službu a drugi čekaju na uredjenje beriva. To je nečuven skandal, pa traži, da se ta stvar uredi.

Za invalide i siročad. Naš nar. posl. Stanko Banić intervenirao je kod odjeljenja ministarstva socijalne skrbi u Splitu u pitanju potpora invalidima te udovima i siročadi ratnika zahtijevajući, da se u ovim danima opće oskudice i nevolje bezodvlačno priskoči u pomoć jadnicima, koji postradaše ratom i nijesu u stanju da si sami pomognu. Odjeljenje za invalide uvažujući opravdane navode izjavilo je, da će požuriti rješavanje molba i dijeljenje potpora invalidima, a odmah zatim na isti način prihvatiti se rješavanja molba za pripomoć i potpore udovima i siročadi ratnika,

tako da će sav ovaj posao biti dokončan najkasnije od 15. novembra.

Proti natražnjačkom zakonu o činovnicima. U pododboru za činovnički zakon vodila se živa i duga rasprava oko čl. 98., koji glasi: Uputrebljavanje vlasti i položaja državnog službenika u partijske svrhe i utjecanje starijina u tom smislu kaznit će se otpustom iz službe. Činovnik ne može sazivati javne zborove i aktivno sudjelovati na njima osim u slučaju izbora za narodnog poslanika. Jednako i kod 90. člana, koji glasi: Državnim službenicima nije dopušteno biti članom udruženja, čiji ciljevi nijesu u interesu države. Jednako tako učestvovanje pokretima, koji dovode do ukočenja i obustavljanja rada u službi kao i služenje stranim društvima političkog karaktera bez dopuštenja vlade. Protiv ovih članova govorio je u ime Jugoslavenskog Kluba dr. Dulibić, koji je faktima dokazao, kako su ovi članovi rastezljivi i kako ih može zloupotrebjavati svaki momentani režim. Ovi članovi bili su iza toga odbijeni i ostali neriješeni.

## Političke vijesti.

Saziv Narodne Skupštine. Predsjedništvo Nar. Skupštine brzojavno je pozvalo sve poslanike, da 17. ov. mj. prisustvuju vanrednoj sjednici Narodne skupštine. Kako beogradski „Tribuna“ doznaje, skupštinske će sjednice biti opet odložene na mjesec dana.

Davidovičev pokajnički čin. Šef demokratske stranke Liuba Davi-

dović, koji je sudjelovao na zagrebačkom kongresu i glasovao za rezoluciju, kojom se najoštrije osuđuje današnji režim, na zadnjoj konferenciji poslaničkog kluba i glavnog odbora demokratske stranke u Beogradu izjavio je, da vjeruje, da je griješilo, ali zato moli sve doorganizacije, da se uvijek odazovu pozivu vodstva, da zajedničkim radom utvrde tekovine narodnog i državnog jedinstva. U znak zadovoljstva svi su mu prisutni burno odobravali, ali osobito Pribičevići lakeji.

**Prispjeli zemljoradnički poslanici.** Novine donose, da su prispjeli zemljoradnički poslanici u Split, i to ne svi, kako je bilo razglašeno po zemljoradničkoj štampi, već samo njih devetorica, i to tri iz Srbije, tri iz Bosne i tri dalmatinska. Neki vele, da je ovo prispjela samo „prva partija“, dok drugi, što je vjerovatnije, tvrde, da ostali nijesu htjeli uzalud putovati u Dalmaciju. Mnogi pristaše zemljoradničke stranke nadaju se, da će ova devetorica nakon nekoliko održanih skupština dosta doprinijeti riješenju agrarnog pitanja u Dalmaciji. Bilo bi čeritno!

**Pred riješenjem pitanja kraljevića Đorđa.** Javljaju iz Beograda, da će se pitanje kraljevića Đorđa skorih dana riješiti tako, da utječe na popravljajući njegovog držanja. Prema tomu da bi se moglo zaključiti, da kraljević Đorđe ne će biti posvema isključen iz kraljevskog doma, već samo na izvjesno vrijeme. Tomu zgodno opaža beogradska „Republika“ od 12. ov. mj.: „Pitanje kraljevića Đorđa postalo je goruče i skori dani će mu doneti rešenje, koje ništa ne će rešiti.“

**Izvršenje 200 smrtnih osuda.** Po odluci kasacionog suda u Beogradu ovih su se dana počele izvršivati smrtno osude prvostepenih sudova, odobrene od kasacije i apelacije. U utorka je već strijeljano u starim granicama Srbije preko 20 osuđenika. Smrtno osude se i dalje vrše, a ima ih oko 200.

**Grčko-turski sporazum.** Kako pariška „Havas“-ova agencija javlja, 11. ov. mj. u Mudaniji potpisan je sporazum između Grčke i Turske.

**Radićev poslanik u skupštini.** Dr. Karlo Häusler, nar. poslanik hrv. republikanske seljačke stranke 12. ov. mj. u predsjedništvu Nar. Skupštine u prisuću predsjednika dra Ribara položio je zakletvu kralju i ustavu, kako to propisuje skupštinski poslovnik. G. Häusler će od početka ovog jesenjeg zasjedanja prisustvovati radu u Nar. Skupštini.

## Iz Pučke Stranke.

**Sastanci u Bósnii.** Narodni zastupnici Hrvatske pučke stranke Stjepan Barić i dr. Janko Šimrak držali su dana 1. listopada dva vrlo uspješna sastanka u Usorskoj Dolini u Bosni, i to u selu Ularicama i u Tešanji. U Ularicama je održan sastanak, na kome su bili sabrani knezovi i predstavnici sviju okolišnih sela. U Tešanji na pouzdani sastanak došao je veliki broj seljaka iz Zabljaka i iz susjedstva. Na jednom i drugom govorili su narodni zastupnici o političkom položaju. Narod je osudio pasivnu politiku i izrazio puno povjerenje Jugoslavenske Kluba.

**Sastanak u Vivodini.** U nedjelju 8. ov. mj. održali su isti zastupnici sastanak u Vivodini. Na sastanak su došli svi pozvani. Pred zgradom, gdje se sastanak držao, sakupilo se mnogo seljaka, koji nisu mogli stati u pro-

storije. Radićevcu Frlanu bilo je ovo trn u oku, pa se nije žacao niti da pozove u pomoć proti Pučkoj stranci bilježnika Farkaša, kojemu se zaprijetio, da će ga tužiti višoj vlasti, ako sastanak ne spriječi. Naši su poslanici ipak uspjeli da održe sastanak u Vivodini, te osim toga drugi u Mahićnom. Žalosno je samo to, da su se na djelu protiv Pučke stranke našli skupa „beogradska batinaška vlast“ i „revolucionarni“ radićevci.

## Iz naših neoslobođenih krajeva.

**Pred evakuacijom treće zone?** Da se Taljanima ne žuri i da nemaju iskrene namjere, da skoro evakuiraju treću zonu, najbolje se vidi iz ovih naših informacija iz Zadra: „Ovih dana bio je ovdje jedan general fašista. Sa svojom pratnjom obišao je Preko na otoku Ugljanu i pozicije oko Zemunika. Svojim vjernima u Zadru držao je govor, koji je završio ovim riječima: „Le chiacchere son finite ed ora cominciamo i fatti, l'azione“. — Poznati šibenski izročitelj Rustija imenovan je baš zadnjih dana nadzornikom pučkih škola u trećoj zoni. — Zadnjih dana vratio se iz Rima namjesnik Moroni. On je izjavio, da evakuacije treće zone nema još za barem mjesec dana. — *The bull.*“ A naša vlada? Što misli? Što čeka?

**Bijes fašista.** Talijanski fašisti zapalili su ovih dana zgradu Slovenskog Potrošačkog Udruženja u Gorici. Šteta iznosi preko 30.000 lira.

## Iz katoličkoga svijeta.

**Engleski ministar o katoličkoj školi.** Engleski ministar prosvjete Fisher kazao je u parlamentu prigodom rasprave o jednakopravnosti katoličkih škola s ostalim školama između ostaloga ove značajne riječi: „Katolici su bili u našem dosadašnjem zakonodavstvu uvijek zapostavljeni u školskom pitanju. Oni plaćaju poreze, iz kojih se podmiruju troškovi za višu školsku naobrazbu, a ne primaju za svoje škole nikakve potpore, dok protestanti uživaju takvu potporu. To se mora bezuvjetno ispraviti. Katoličke škole od države moraju dobivati istu potporu, kao i protestanske. Osim toga katoličke škole moraju biti sasvim slobodne i bez ikakvog državnog uticaja“. Trebalo bi da ove riječi pročita naš ministar prosvjete i vidi, kako govori prosvjetni ministar prosvjetljene države.

## Naši dopisi.

**Pag, početkom listopada** Školske neprilike. Školske zgrade naših narodnih škola osramotile bi i Hotentote u Africi. Na muškoj školi bura je odnijela čitave prozore, a razbijenih stakala je toliko, da im se ni broja ne zna. Kad kiši, u razredu treba stajati s kišobranom, jer lijeva sa svih strana, budući je i krov razbijen. Učiteljstvo moli popravak, a školska vlast iz Benkovca javlja, da će poslati zatražene dvije učiteljske sile, ako općina popravi državnu školsku zgradu. Općina je dužna do grla, pak ne može. Tako učitelj i djeca stoje u zgradi, koja sličiti staji. Nije bolje ni sa ženskom osnovnom školom, u kojoj fali 75 stakala. Svuda puše gore nego da si na ulici. A što misli narodna pokrajinska vlada?

Još lani svećenstvo je željelo, da školska djeca prigodom narodnih blagdana pjevaju u crkvi najprije Lijepu našu“, jer je zemlja hrvatska, zatim srpsku i slovensku himnu, te

da se u srpskoj himni promijeni riječi, kao što je i u čitanci „našeg Kralja i naš dom“. Budući se jedan učitelj odlučno usprotivio ovom rasporedu i ovim riječima, vjeroučitelj je, da se izbjegne neugodnosti, zabranio u crkvi svako pjevanje, dok školska vlast ovo točno ne odredi. Mjeseci prolaze, a kotarsko školsko vijeće u Benkovcu šuti. I tako su se zatvorile škole, a sada opet i otvorile bez pjevanja narodnih himna. Zar je zbilja ovo tako teško riješiti? *Štražar s Jadrana.*

## Gradske vijesti.

**Lična vijest.** U srijedu u jutro prispio je iz Beograda u naš grad poslanik gosp. dr. Dulibić, gdje će se zadržati samo nekoliko dana.

**Otvor učiteljske škole.** Iz pozvanog izvora doznajemo, da će svečani otvor ove škole biti 31. o. m., dok bi upisivanje počelo 25., a ispiti od 27. do 30. Pouka počinje 3. studenoga.

**Novi neredi sa biračkim spiskovima.** Naša općina izdala je objavu, kojom oglašuje, da se stalni birački spiskovi za izbore u narodnu te oblasnu i sresku skupštinu, potvrđeni prvostepenom sudu, izlažu za četrnaest dana u općinskom uredu na uvid i ispravke. Ovakav se postupak izričito protivi odredbama zakona o biračkim spiskovima od 30. maja o. g., prema kojima birački spiskovi moraju biti stalno izloženi na uvid i ispravke izbornicima. Poslanik naše stranke G. Banić uložio je protest kod pokrajinske uprave radi ovog nepravilnog postupka, zahtijevajući, da se vrše odredbe zakona. Pokrajinska uprava izjavila je, da će pozvati i uputiti podređene vlasti, da preinače svoje odluke u smislu zakona.

**Pobijedilo stanovište HPS.** Poznato stanovište Hrv. Pučke Stranke u pitanju biračkih spiskova i izbornog postupka pri općinskim izborima napokon je pobijedilo u punom smislu riječi. I naš okružni sud opozvao je svoje prvotno stanovište i potvrdio biračke spiskove u smislu poznatih zahtjeva dra. Dulibića i njegovog tumačenja odnosnih zakona.

**Jedno „vrlo zaslužno“ imenovanje.** Doznajemo, da je g. Šimun Škalco, poznati učo iz Stankovaca, premješten u Šibenik kao pomoćnik kotarskog školskog nadzornika. Ovo imenovanje pobudilo je iznenađenje i opće negodovanje u učiteljskim krugovima, kojima je g. Škalco dobro poznat, ali će morati mirno progutati ovu goruku pilulu, da se ne zamjere onima gore. Čujemo pak, da će gg. učitelji doživjeti još i težih iznenađenja, ako se samo održi današnji Pribičevićev režim.

**Ministarstvo o protuzakonitom sastavu biračkih spiskova za općinske izbore sa strane naše općine.** Predsjednik naše kotarske organizacije stranke g. Vl. Kulić 11. ov. mj. preko mjesnog Kotarskog Poglavarstva primio je ovaj odgovor na naš svojedobni pismeni prosvjed: „Na riješenje Vaše pritužbe od 29. 8. 1922., podnešene ministarstvu unutrašnjih djela, proti sastavu biračkih spiskova za izbor općinskih zastupstva u Dalmaciji pripućuje Vam se, da je rečeno Ministarstvo naredilo, da se birački spiskovi za ove izbore moraju sastaviti isključivo u smislu zakona o biračkim spiskovima od 30. 5. 1922. („Službene Novine“ od 10. 6. 1922. br. 125.), što je bilo naredeno svim općinama kotara, da se strogo drže ovoga zakona pozivom, da već izlo-

žene biračke spiskove preudese prema propisima gore spomenutog zakona.“

**Za normalni saobraćaj između Splita i Šibenika.** 15. ov. mj. preuzima se ponovno jednokratni dnevni putnički saobraćaj na pruzi Split—Knin i Perković—Šibenik, tako da će se jutrošnjim vlakom moći putovati za Knin, a večernjim za Split. Ovakav vozni red zgodan je za Splitskane, ali ne i za Šibenčane. Splitskani mogu da u Kninu, dotično u Šibeniku opreme posao, a da ne prenoće, dok Kninjani, kad idu u Šibenik ili Split, a Šibenčani u Split moraju da prenoće i izgube najmanje jedan dan, i u ime Šibenika i u ime Knina molimo direktorciju u Splitu, da odredi dvodnevnu vožnju, kao što je bilo u normalno vrijeme. Došlo je 6 novih lokomotiva, pak nam se može i mora ovoliko doći ususret! Zanimani naši osobito privredni krugovi voljeli bi imati i samo tri put na sedmicu dvodnevni spoj negoli ovakvi svakodnevni.

**Žigice „Jugoslavenske Matice“.** Podružnica Jug. Matice u Osijeku pokrenula je izdavanje posebnih žigica „Jugoslavenske Matice“. U smislu ugovora sa tvornicom „Drava“ d. d. u Osijeku izrađuje se mjesečno 3 vagona. Uprava gl. podružnice Jug. Matice u Splitu najtoplije preporuča svim našim trgovcima, da nabave izravno u tvornici ove žigice i da ih stave u promet. Time će se skupiti lijepa svota u fond Jug. Matice. Nema sumnje, da će svaki rodoljub kupovati te žigice, e da time doprinese olakšanju teškog jarma, što ga naša braća pod tuđinom trpe. Neka svatko zahtijeva samo žigice Jugoslavenske Matice. Vrsta je dobra i solidna. Trgovci, koji žele znati za uvjete o nabavi količina, neka se obrate gl. podružnici Jug. Matice u Splitu, gdje će im biti dani svi podaci o cijenama za razne količine.

**Darovi „Uboškom Domu“.** Da počaste uspomenu *Rudolfa Pauri*: Marija ud. Vučić i obitelj K 80 te Krste Margetić K 40. Da počasti uspomenu *Pavla Roca*: Krste Margetić K 40. Da počasti uspomenu *Lukice Lušića*: Krste Margetić K 40. Da počasti uspomenu *Šime Bibića*: Krste Margetić K 40. Da počaste uspomenu *Antuna Montane*: Marko Stojić K 200; Josip Drezga i dr. Hektor Meixner po K 80; Marija ud. Vučić i obitelj, don. Niko Markov, Krste Margetić i don. Jerko Jurin po K 40. Da počasti uspomenu *O. Angjela Miškova*: don. Jerko Jurin K 40. Da počasti uspomenu *Boška Škarice*: Petar Sunara K 40. Da počasti uspomenu *Dume Antunac*: Braća Grubišić K 40. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

## PRODAJE SE kompleks kuća na lijepom položaju u sredini Varoša

koji se sastoji iz jedne velike novosagrađene kuće od tri kata, opskrbljene svim modernim komforom, vrtom i perivojem, od površine m<sup>2</sup> 2245.00, sa još dvije kuće za stanovanje na tom prostoru, zatim iz kokošnjaka, svinjaka i garaže.

**Drugi kompleks kuća u Varošu ex Kovačević** koji se sastoji iz dva magazina i dvorišta za upotrebu skladišta vina i rakija, te za destilaciju.

**Motornu lađu „Luc“ Motornu lađu „Mladen“.** Uvjeti povoljni. — Ubratiti se na JOSIPA DREZGU.

Novost za svaku katoličku kuću  
po svim hrvatskim krajevima jest

### „KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih  
hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan  
Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu.  
Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za  
uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja  
bit će od Nove godine povišena cijena na  
40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz  
nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

### PAPIRNICI

## GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetni-  
čkih dopisnica, te šibenskih raz-  
glednica.

Prodaja školskih potrepština,  
raznog papira te sve vrsti kan-  
celarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mio-  
mirisnih sapuna, praška za zube i  
slično, te raznih igrački za djecu.  
Cijene umjerene!

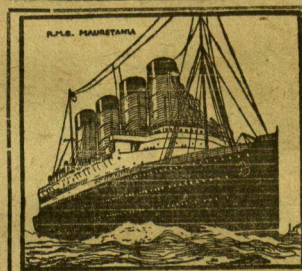
### DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka  
boja, gumenih predmeta i o.

#### OPTIKA.

Naočala - Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okult. liječničkom propisu  
Primaju se popravci.



### CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.  
ZAGREB

Otprema putnika iz  
Cherbourg-a ili Hamburga  
najbržim ladjama na svijetu za  
5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti  
na našu agenciju u Šibeniku:  
Zastupnik g. Josip Jadronja ili  
Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.  
Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

Jesam li podmirio pretplatu?

### POZOR TRGOVCII!

## Starog novinskog papira na prodaju

kod Uprave našega lista (u prostorijama „Hrv. Čitaonice“.)

P. N. Svečenicima, Crkvinarstvima i Trgov-  
cima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg  
voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive,  
ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda.

U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća

Vladimir Kulić - Šibenik.

### KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav.  
knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište  
papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. —  
Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične  
časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za  
pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Krumpir, kiseli i friški kupus, fažol, suhe  
gljive, kapulu, jabuke i druge zemaljske proiz-  
vode dobavlja uz najniže dnevne cijene tvrtka

### PATERNOST & REMIC,

LJUBLJANA, Slomškova ul. 11.

Brzojavni naslov: Parem, Ljubljana.

## Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada  
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospobanka  
Telefon br. 16 - Noćni 67.

### Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,

Maribor,

Sarajevo,

Sombor,

Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka  
d. d. u Zagrebu i njena  
podružnica u Karlovcu te  
Gospodarska banka d. d.  
u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva  
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne  
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje  
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

## Hrvatska zadružna tiskara u Šibeniku

prima na izradbu sve zasjecajuće radnje, te je  
opskrbljena vlastitom knjigovežnicom.

Izradba brza i solidna

Umjerene cijene.

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica

## Maraškina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke  
„SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevicu - Pelinkovac - Kru-  
škovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.